

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli

Tammelan arviointitapaaminen

Muistio 10.1.2018

Sanna Koskinen / Suomen UNICEF, <http://www.unicef.fi/lapsiystavallinen-kunta>

ARVIOINTITAPAAMISEN TARKOITUS JA OSALLISTUJAT

Arviointitapaaminen on osa Lapsiystävällinen kunta -mallia. Tapaamisessa arvioidaan, onko kehittämistyö kunnassa ollut mallin kriteerien mukaista, ja voidaanko kunnalle siten myöntää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. UNICEFin edustajat kommentoivat kunnan kehittämistyötä mallin tavoitteiden näkökulmasta.

Tapaamiseen osallistui Tammelan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän jäseniä (ml. kaksi Tammelan Lasten Parlamentin ja kaksi nuorisovaltuuston jäsentä) sekä lisäksi kunnanjohtaja ja valtuuston jäsen (tapaamisen osallistujalista liitteenä). UNICEFiltä tapaamiseen osallistui asiantuntija Sanna Koskinen.

ARVIOINTIA JA HUOMIOITA TAMMELAN LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA -MALLIN KEHITTÄMISTYÖSTÄ

Koordinaatioryhmä ja poikkihallinnollisuus

Tammelan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmässä on laaja-alaisesti edustajia kunnan eri toimialoilta (mm. varhaiskasvatus, perusopetus, nuoriso- ja vapaa-aika, tekninen palvelu, ruoka- ja puhdistuspalvelu) sekä edustajat Tammelan Lasten parlamentista ja Nuorisovaltuustosta, Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymästä (mm. terveystieteiden palvelut, perheneuvola, etsivä nuorisotyö, lasten neuvola), Hämeen työ- ja elinkeinotoimistosta, Tammelan evankelis-luterilaisesta seurakunnasta ja Kanta-Hämeen poliisista. Poikkihallinnollisella ryhmällä on hyvä mandaatti edistää kehittämistyötä koko kunnan tasolla. Toiminnasta välittyy hyvä tahtotila edistää kunnan lapsiystävällisyyttä. Ryhmän jäseninä olevien lasten ja nuorten osallistumista ryhmän työskentelyyn on tuettu eri tavoin. Lisäksi vuoden 2018 alusta on päätetty resursoida Lapsiystävällinen kunta -mallin koordinaattorille 20 % työntekijän työajasta.

- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaa jatkamaan poikkihallinnollista ja koordinoitua yhteistyötä lapsenoikeusperustaisen toimintakulttuurin edistämiseksi.
- ✓ UNICEF kannustaa kiinnittämään huomiota yhteisten koontipalaverien säännöllisyyteen.
- ✓ UNICEF kannustaa nimeämään koordinaatioryhmään myös päättäjiä, toisen asteen koulutuksen edustajan sekä järjestöjen edustajan/-ia sekä mahdollisia yritys-yhteistyökumppaneita, jotta lapsiystävällisen toimintakulttuurin edistäminen olisi yhä enemmän koko kunnan yhteinen tavoite ja tehtävä.
- ✓ UNICEF kannustaa hyödyntämään ohjausryhmän asiantuntemusta ja mandaattia laajasti niin jatkokehittämistoiminnan suunnittelussa kuin toimeenpanossakin.

Mallin alkukartoitus ja toimintasuunnitelma

Tammelassa valittiin alun tilannekartoituksen perusteella Lapsiystävällinen kunta -kehittämiskohteiksi yhteisöllisten toimintatapojen kehittäminen mallin mukaisesti (mm. tiedottaminen lapsen oikeuksista sekä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen)

sekä lasten ja nuorten kuuleminen päätöksenteossa heitä koskevissa asioissa (mm. toimitapojen kehittäminen ja lapsivaikutusten arviointi). Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet kohdistuvat eri-ikäisiin lapsiin ja nuoriin. Kehittämistyö on viety osaksi Tammelan kunnan strategiaa ja LAPE-ohjelmaa (toimintakulttuurin muutos).

- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaa jatkamaan laaja-alaista ja koko kunnan sitouttavaa kehittämistyön suunnittelu-, toimeenpano- ja arviointityötä. On tärkeää, että jatkossakin kehittämistyön tavoitteet linjataan yhteisesti koko kuntaa koskien.
- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaa pohtimaan, millä tavoin kehittämistyön tavoitteita määritetään konkreettisiksi kehittämistoimenpiteiksi eri palvelualueille sekä miten tavoitteiden toteutumista voitaisiin jatkossa dokumentoida, seurata ja työn vaikutuksia arvioida yhä systemaattisemmin.

Huomioita kehittämiskohteittain:

Lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista kouluttaminen ja tiedottaminen

- Lapsiystävällinen kunta -mallista ja lapsen oikeuksista on tiedotettu kuntaorganisaation sisällä mm. kokouksissa, infoissa, sähköpostitse sekä Peda.netissä.
- Nuorisovaltuuston jäsenet ovat pitäneet valtuustoinfossa esityksen kuntamallista ja näkemyksistään kunnan lapsiystävällisyydestä.
- Varhaiskasvatuksessa henkilöstökoulutuksen osana on ollut lapsen oikeuksien ja lasten osallisuuden edistäminen.
- Nuoret ovat käsitelleet Lapsen oikeuksien sopimusta nuorisovaltuustossa ja nostaneet esille heille itselleen merkityksellisimpiä artikloja.
- Kunta on palkannut nuoria somesissiksi, jotta kunnan someviestintään on saatu lisää lasten ja nuorten näkökulmia.
- Kuntalaisille kehittämistyöstä on tiedotettu kunnan nettisivuilla.
- Lisäksi kunnan työntekijöille on tehty kysely, jossa kartoitettiin eri toimijoiden tietoisuutta ja kokemuksia lapsiystävällisen toimintakulttuurin tilanteesta kunnassa (n=60). Kyselyn mukaan mm. osalla toimijoista on tietoa lapsen oikeuksista hyvin, osalla melko vähän. Lapsia kuullaan heitä koskevissa asioissa melko hyvin, mutta osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia tulee edelleen lisätä.
- ✓ UNICEF kiittää Tammelaa henkilöstölle tehdystä kyselystä ja kannustaa hyödyntämään kyselytuloksia edelleen osana kehittämistyötä.
- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaa toteuttamaan edelleen kunnan eri palvelualueet tavoittavaa lapsen oikeuksien koulutus- ja perehdytystyötä sekä suuntamaan koulutusta ja viestintää edelleen myös päättäjille. Mitä laajemmin ja syvällisemmin lapsen oikeudet tunnetaan, sitä paremmin lapsen oikeudet toteutuvat jokapäiväisessä arjessa.
- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaa tiedottamaan aktiivisesti myös kuntalaisia (ml. lapsia ja nuoria) lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista. Koulutusta ja tietoa on tärkeä levittää laajasti eri tasoilla ja eri kanavien kautta.
- ✓ UNICEF kannustaa kuntaa hyödyntämään Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta ja -brändiä osana kaupungin viestintää niin kuntalaisille, eri toimijoille kuin päättäjillekin.

Lasten ja nuorten osallisuuden sekä yhdenvertaisuuden edistäminen

- Lasten ja nuorten näkemyksiä Tammelan lapsiystävällisyyden on kartoitettu ja koottu Lasten raporttiin (n=70). Raportin mukaan mm. osallistumismahdollisuudet lapsia koskevaan päätöksentekoon ovat viimeisen vuoden aikana lisääntyneet melko hyvin,

päätöksistä tiedottaminen lapsille heille sopivalla tavalla on lisääntynyt melko hyvin ja mahdollisuudet vaikuttaa lapsille tärkeisiin asioihin ovat lisääntyneet melko hyvin.

- Varhaiskasvatuksen lapset ovat toteuttaneet mm. piirtäen itse tärkeinä pitämistään lapsen oikeuksista kortteja, joita he ovat esitelleet omille huoltajilleen. Näin myös (näiden lasten) huoltajien tietoisuus oikeuksista on lisääntynyt.
- Nuoret kokevat Tammelan lapsiystävälliseksi, koska kunnasta löytyy monenlaista tekemistä nuorille sekä lapsille mm. erilaisia kerhoja ja ulkoliikuntapaikkoja (Lasten raportti).
- Perusopetuksessa on arjen toimintoihin lisätty erilaisia oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia, mikä näkyy lasten mukaan erityisesti siinä, että heitä kuunnellaan koulujen arjessa melko hyvin ja että he pääsevät vaikuttamaan erilaisten tapahtumien toteutukseen (Lasten raportti).
- Liikkuva koulu -hankkeen myötä lapset ovat osallistuneet mm. erilaisten liikunnallisten toimintojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä lisäksi koululiikuntasuunnitelman sisältöjen suunnitteluun.
- Lapset ja nuoret ovat itse toteuttaneet erilaisten tapahtumien suunnittelua ja toteutusta (esim. koulurauhanjulistus ja itsenäisyyspäiväjuhlat).
- Kunnan ruoka- ja puhdistuspalveluissa on otettu lapset erittäin aktiivisesti mukaan mm. kouluruokatiimin kautta.
- Kunnan teknisissä palveluissa on kiinnitetty erityistä huomiota mm. koulu- ja päiväkotikiinteistöjen sekä leikkipaikkojen kunnossapitoon.
- Nuorisotyössä nuoret ovat olleet mukana eri toimintojen ja leirien suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Kirjastopalveluissa on lisääntynyt tietoisuus lapsen oikeuksista, ja sen myötä on lapsia otettu mukaan yhä enemmän mm. toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.
- Kunta tarjoaa kaikille halukkaille nuorille 2-4 viikon mittaisen kesätyöpaikan.

Yhdenvertaisuuden edistäminen ja moninaisuuden huomioiminen

- Varhaiskasvatukseen on perustettu VEK-tiimi, jonka tavoitteena on edistää mm. toimintatapoja, joilla työntekijät voivat tukea erityistä tukea tarvitsevia lapsia yhä paremmin.
- Varhaiskasvatuksen vuorohoitoa on kehitetty vastaamaan yhä paremmin lasten ja perheiden tarpeita mm. pitkäkestoisen työskentelytavan kautta.
- Kunnan perusopetuksessa työskentelee oma koulukuraattori ja sosiaaliohjaaja.
- Kuntaan perustetun yleisopetuksen JOPO-luokan toiminnallisesta opetuksesta on saatu jo näkyvää hyötyä yksittäisten oppilaiden kohdalla.
- Nuorisotoiminnassa on huomioitu maahanmuuttajanuorten tarpeita ja tilanteita.
- Etsivä nuorisotyö tekee aktiivista seutukunnallista yhteistyötä ja tavoittaa hyvin koulutuksen ulkopuolelle jääneet nuoret. Yhteistyö toiselle asteelle on tiivistä.
- Intro-työpajasta on ollut merkittävää hyötyä pitkäaikaistyöttömille nuorille.

Lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen

- Lapset ja nuoret osallistuivat uuden perusopetuksen virkarehtorin valintaan.
- Nuorten ehdottama skeittirampin rakentaminen on toteutunut ja ramppi avataan talven jälkeen. Lisäksi nuoret ovat ehdottaneet mopopaikan rakentamista.
- Perusopetuksen oppilaskuntatoimintaa on kehitetty.
- Kunnassa toimii sekä Lasten parlamentti että Nuorivaltuusto.
- Nuoria on edustettuna myös kunnan eri lautakunnissa.
- Kunnanjohtaja on jalkautunut nuorten pariin ja tavannut mm. nuorisovaltuustolaisia.

- ✓ UNICEF kiittää Tammelaan lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämistä sekä yhdenvertaisuuden huomioimisesta.
- ✓ UNICEF kannustaa kuntaa jatkamaan edelleen työtä osallisuuden ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi niin arjen toiminnoissa kuin päätöksenteon eri vaiheissa.
- ✓ Lisäksi UNICEF kiittää Tammelaan lasten ja nuorten osallistumisesta kehittämistyön arviointiin sekä lasten ja nuorten raportin kokoamisesta. UNICEF kannustaa hyödyntämään kyselyn tuloksia edelleen yhteistyössä lasten ja nuorten kanssa.
- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaan pohtimaan, miten osallisuutta voitaisiin saada yhä enemmän osaksi kunnan pysyviä rakenteita (kertaluontoinen/jatkuva osallisuus, edustuksellinen/ei-edustuksellinen osallisuus, yksilön/lapsiryhmän osallisuus, osallisuus prosessien eri vaiheissa).
- ✓ UNICEF kannustaa kiinnittämään huomiota yli 16-vuotiaiden osallisuuteen sekä siihen, millaisia kehittämistoimenpiteitä heille kohdennetaan.
- ✓ UNICEF kannustaa pohtimaan, miten Tammelassa varmistetaan, että jokainen lapsi ja nuori kokee itsensä osalliseksi, tulee kuulluksi ja kohdatuksi arvostetusti sekä pohtimaan, miten tätä voidaan seurata.
- ✓ UNICEF kannustaa Tammelaan tunnistamaan haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset/lapsiryhmät (keitä nämä lapsiryhmät ovat, mitä jo tehdään/on tehty) sekä tekemään konkreettisia ja lasten ja nuorten palveluja läpileikkaavia toimenpiteitä kaikkien lasten osallisuuden edistämiseksi.

Lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi

- Lapsivaikutusten arvioinnin ja lapsibudjetoinnin prosessit ovat käynnistyneet ja lähteneet Tammelassa hyvin käyntiin. Lasten edun huomioimisen tiedostaminen päätöksenteossa on lisääntynyt jonkun verran.
- Lavan ja labun tiimoilta on tehty aktiivista yhteistyötä muiden kuntien ja LAPE-hankkeen kanssa. Työ linkittyy myös maakuntatasolle.
- Kunta on sitoutunut hyödyntämään lapsivaikutusten arviointia osana päätöksentekoprosesseja. Tavoitteena on saada työtavat käyttöön päätöksenteon tueksi kevään 2018 aikana. Alustavat ohjeistukset on jo tehty ja esitelty esimiehille.
- ✓ UNICEF kannustaa kehittämään edelleen kunnan lapsivaikutusten arviointia ja lapsibudjetointia. Arviointi mahdollistaa, että lapsen etu otetaan huomioon lapsia koskevissa päätöksissä lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla.
- ✓ Lisäksi UNICEF kannustaa Tammelaan pohtimaan, miten lapsiystävälliset prosessit (kuten lava) tehdään näkyväksi myös kuntalaisille.

TUNNUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN JA SEURAAVAT ASKELEET

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö Tammelassa vastaa mallin tavoitteita. Valitut kehittämiskohteet ja toimenpiteet edistävät lapsen oikeuksien toteutumista. Kehittämistyö on pitkäjänteistä, poikkihallinnollista ja rakenteellisiin muutoksiin tähtäävää. Lasten ja nuorten osallisuutta on edistetty aktiivisesti eri tavoin. Kehittämistyöstä välittyy reflektioiva ote; työssä nähdään niin onnistumisia kuin niitä teemoja ja toimintakäytäntöjä, joissa on edelleen kehitettävää.

Suomen UNICEF myöntää Tammelan kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

Tunnustus julkaistaan 7.2.2018 klo 12.30 (ei julkinen tätä ennen). Tunnustus antaa

Tammelan kunnalle oikeuden käyttää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -logoa.

Tunnustus on voimassa kaksi vuotta ja sen uusiminen edellyttää Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen kehittämistyön jatkamista.

LIITE 1

10.1.2018

Arviointitapaamisen osallistujat

Kirsi Hyytiäinen, päiväkodinjohtaja
Mari Haapanen, sivistystoimenjohtaja
Hannu Jalava, tekninen johtaja
Satu Tienhaara, ruoka- ja puhdistuspalveluiden esimies
Petri Takala, liikuntakoordinaattori
Soili Ojanen, kirjastonjohtaja
Eemeli Jaakkola, oppilas Riihivalkaman koulu, Lasten parlamentin jäsen
Lauriina Leino, oppilas Riihivalkaman koulu, Lasten parlamentin jäsen
Kalle Larsson, kunnanjohtaja
Mari Sundholm, koulukuraattori
Maria Valta, nuorisotyöntekijä, vapaa-aikasihteeri sij.
Ronja Metsänoja, oppilas Koulukeskus, Nuorivaltuuston jäsen
Pihla Metsänoja, oppilas Koulukeskus, Nuorivaltuuston jäsen
Susanna Vähä-Herttua, kunnanvaltuusto
Emmi Romppainen, sosiaaliohjaaja
Pirjoriitta Olkkonen, Koulukeskuksen rehtori